

**وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی**  
 معاونت آموزشی  
 مرکز ملی آموزش مهارتی و حرفه ای علوم پزشکی

استاندارهای  
 دوره آموزش مهارتی و حرفه ای

1-1 نام دوره :

مهارت های پایه مدیریت خونریزی های پس از زایمان طبیعی و شوک هموراژیک

فارسی :

Management skills of postpartum hemorrhage and hemorrhagic shock after normal vaginal delivery

انگلیسی :

1-2 تعریف دوره :

دوره مهارت های پایه مدیریت خونریزی های پس از زایمان طبیعی و شوک هموراژیک به منظور آموزش و کسب مهارت های لازم برای مدیریت خونریزی پس از زایمان برای ماماها و پزشکان عمومی که مراقبت از مادر در برهه حساس زایمان و پس از زایمان را به عهده دارند تدوین شده است تا بتوانند با پیش بینی های لازم و مدیریت صحیح خونریزی پس از زایمان به نجات جان مادر کمک و از صدمات دراز مدت به مادر جلوگیری کنند.

1-3 حداکثر ظرفیت پذیرش دوره : 12

**استاندارد دوم: پیش نیاز ها و ویژگی های مهارت آموزان**

2-1 مدرک تحصیلی : پزشکان عمومی - کارشناسان مامایی و بالاتر

2-2 دوره ها و گواهینامه های معتبر : -

2-3 سایر شرایط : ماماها و کاردان شاغل در واحدهای زایمانی از جمله تسهیلات زایمانی نیز واجد شرایط شرکت در دوره هستند/ پروانه مطب برای پزشکان عمومی الزامی است.

2-4 شیوه پذیرش مهارت آموزان : مصاحبه آزاد

2-4-1 شیوه پذیرش مهارت آموزان را توضیح دهید :

مصاحبه توسط تیم مصاحبه کننده متشکل از مسئول علمی تدوین دوره و یک نفر از مربیان به منظور بررسی آخرین مدرک تحصیلی، بررسی معرفی نامه از محل کار، ویژگی های فردی و شخصیتی و میزان علاقمندی فرد انجام خواهد شد. در نهایت افراد بر اساس بالاترین نمره کسب شده، اولویت بندی شده و توسط مسئول علمی دوره پذیرش خواهند شد. افراد شاغل در واحدهایی کار (اتاق زایمان، اورژانس، ...) که به ارائه مستقیم خدمت به مادران دخیل هستند، با ارائه معرفی نامه از محل کار در اولویت خواهند بود.

**تأثیر روش استاندارد های منابع انسانی تخصصی :**

تعداد	ویژگی های مورد انتظار	مقطع	استاندارد دوم شرایط اختصاصی تجرایی دوره	استاندارد دوم شرایط علمی دوره	1
1	دانشیار/ با 2 سال سابقه آموزشی و 5 سال سابقه کار در اتاق زایمان	دکتری تخصصی (Ph.D)	بهداشت باروری/مامایی/ متخصص زنان	مسئول علمی دوره	

1-3 استانداردهای منابع انسانی تخصصی :

ردیف	نیروی تخصصی	رشته تحصیلی	مقطع	ویژگی های مورد انتظار	تعداد
2	مربی	مامایی/ بهداشت باروری	دکتری تخصصی (Ph.D)	استادیار با 2 سال سابقه آموزشی و 5 سال تجربه انجام زایمان	1
3	مربی	زنان و زایمان	متخصص	استادیار با 2 سال سابقه آموزشی و 5 سال تجربه انجام زایمان	1
4	مربی	هماتولوژیست	متخصص	استادیار با 2 سال سابقه آموزشی و 3 سال سابقه کار	0
5	مربی	بیهوشی	متخصص	استادیار با 2 سال سابقه آموزشی و 5 سال تجربه انجام زایمان	1
6	مربی	مامایی/ بهداشت باروری	دکتری تخصصی (Ph.D)	3 سال تجربه انجام زایمان/ گذراندن دوره های مربیگری و آموزشی مدرک مورد تایید مرکز ملی/ 1 مربی به ازای هر 3 مهارت آموز	1
7	مربی	زنان و زایمان	متخصص	3 سال تجربه انجام زایمان/ گذراندن دوره های مربیگری و آموزشی مدرک مورد تایید مرکز ملی/ 1 مربی به ازای هر 3 مهارت آموز	1
8	مربی	بیهوشی	متخصص	3 سال سابقه کار در زمینه مدیریت خونریزی/ گذراندن دوره های مربیگری و آموزشی مدرک مورد تایید مرکز ملی / 1 مربی به ازای هر 3 مهارت آموز	1

منابع انسانی تخصصی دوره با رعایت ضوابط و آیین نامه های اداری و استخدامی هیات علمی و غیر هیات علمی و متعهدین خدمت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

2-3 استانداردهای فضای فیزیکی :

ردیف	عنوان مکان	کاربری در ساختار کلی دوره	مشخصات	تعداد
1	کلاس		دارای استاندارد لازم	1
2	بیمارستان		دارای بخش مراقبت های ویژه، تریاژ مامایی، اتاق زایمان و اتاق عمل، بانک خون	1
3	Skill Lab		مجهز به مولاژهای آموزشی دارای استاندارد لازم	0

فضای فیزیکی اجرای دوره با رعایت ضوابط و استانداردهای فضاهای بهداشتی درمانی و آموزشی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و مرکز ملی و دارای مجوزهای مربوط

ردیف	نام دستگاه/وسیله	مشخصات	تعداد
1	-	-	0

دارای مجوز تولید/واردات از اداره کل تجهیزات پزشکی وزارت و سایر سازمانهای مربوط

ردیف	نام دستگاه/وسیله	مشخصات	تعداد
1	مولژ ماما ناتالی MamaNatalie Birthing Simulato	1 مولژ برای هر 3 مهارت آموز/ دارای ویژگی های لازم برای انجام زایمان، خروج جفت و کوراژ رحم	1
2	مولژ ماما یو Mama-U	1 مولژ برای 3 مهارت آموز/ دارای ویژگی آموزش بالان گذاری رحم	1
3	مولژ احیای بزرگسالان	1 مولژ برای هر 3 مهارت آموز	1
4	سینی جراحی	با حداقل وسایل برای آماده سازی ست های زایمان، ست اپی، پارگی سرویکس و بالان گذاری داخل رحمی است/ 1 عدد به ازای هر مهارت آموز	1
5	مولژ لگن	1 مولژ برای هر 3 مهارت آموز/ برای آموزش مجاورت رحم و نحوه خونرسانی به رحم	1
6	رسیور	عدد به ازای هر مهارت آموز	1
7	رینگ فورسپس	عدد به ازای هر مهارت آموز	2
8	سوزن گیر دسته بلند	عدد به ازای هر مهارت آموز	1
9	پنس	عدد به ازای هر مهارت آموز	2
10	قیچی معمولی و دسته بلند	عدد به ازای هر مهارت آموز	2
11	هموستات	عدد به ازای هر مهارت آموز	1
12	شبییه ساز بلوک فوم (تشکی)	عدد به ازای هر مهارت آموز	1
13	والو تحتانی و والو قدامی	عدد به ازای هر مهارت آموز	1
14	مولژ مجازی الکترونیک	ترجیحی	0

دارای مجوز تولید/واردات از اداره کل تجهیزات پزشکی وزارت و سایر سازمانهای مربوط

ردیف	عنوان	مشخصات	تعداد
1	دستکش استریل	3 بسته به ازای هر مهارت آموز	3
2	دستکش استریل بلند	3 بسته به ازای هر مهارت آموز	3
3	نخ بخیه (صفر و دو صفر)	سری به ازای هر مهارت آموز	1
4	بگ ادراری	1 عدد به ازای هر مهارت آموز	1
5	سه راه برای گذاشتن داخل رحم (به جای سوند بکری)	1 عدد به ازای هر مهارت آموز	1

ردیف	عنوان	مشخصات	تعداد
6	کاندوم	1 عدد به ازای هر مهارت آموز	1
7	داروی ترانزواویک اسید	1 بسته برای کل دوره	1

ردیف	عنوان نمونه / بیماری	ویژگی	تعداد
1	مادر در مرحله 3 و 4 زایمان/برای فراگیری مدیریت فعال مرحله 3 و مرحله 4	20 مادر به ازای هر مهارت آموز / تعیین حجم خون از دست رفته و در یک مادر خروج دستی جفت انجام شود	28
2	مادر برای مدیریت شوک و ترانسفوزیون خون	2 مادر به ازای هر مهارت آموز	2
3	مادر پس از زایمان	3 مادر به ازای هر مهارت آموز پارگی درجه 2 پرینه	3

دارای مجوز تولید /واردات از اداره کل تجهیزات پزشکی وزارت و سایر سازمانهای مربوط

## استاندارد چهارم: طرح دوره (esign)

### 1-4 اهداف یادگیری :

4-1-1 **هدف کلی :** مدیریت خونریزی های پس از زایمان و شوک هموراژیک توسط ماماها و پزشکان عمومی توانمند

### 4-1-2 اهداف ویژه در سه حیطه:

**شناختی** مهارت آموز باید:

1. بر اساس شرح حال، معاینات بالینی و سیر زایمان "ریسک اسکورینگ" خونریزی پس از زایمان را بدرستی انجام دهد.
2. اقدامات لازم در مدیریت فعال مرحله سوم زایمان را در بالین مادر در حال زایمان انجام دهند.
3. از داروهای یوتروتونیک جهت کنترل خونریزی پس از زایمان در بالین مادر به درستی استفاده نمایند.
4. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات گام به گام برای تشخیص منبع خونریزی پس از زایمان را به اجرا در آورند.
5. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم جهت مدیریت مراحل 3-1 خونریزی پس از زایمان را به شکل گام به گام انجام دهند
6. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم برای مدیریت شوک هموراژیک را گام به گام انجام دهد.
7. جواب آزمایشات درخواستی (CBC, Coagulation tests, fibrinogen...) تفسیر می کند.

**نگرشی** مهارت آموز باید:

1. به عناصر کار تیمی ملتزم باشد و در تمامی مراحل مدیریت خونریزی پس از زایمان و شوک هموراژیک به عناصر کار تیمی معتقد باشد.
2. به رعایت قانون و مقررات و منشور حقوق بیمار (احترام، شفافیت ..) و همراهان ملتزم باشد و در تمامی مراحل مدیریت خونریزی پس از زایمان و شوک هموراژیک رعایت قانون و مقررات و منشور حقوق بیمار و همراهان وی معتقد باشد.

3. به رعایت اصول محافظتی و مراقبتی (دقت، صحت، محافظت از تمامیت وجود فرد/پیشگیری از عفونت...) در حین انجام اقدامات مدیریت خونریزی پس از زایمان و شوک هموراژیک ملتزم باشد.

رفتاری: مهارت آموز باید:

1. بر اساس شرح حال، معاینات بالینی و سیر زایمان "ریسک اسکورینگ" خونریزی پس از زایمان را بدرستی انجام دهد.
2. اقدامات لازم در مدیریت فعال مرحله سوم زایمان را در بالین مادر در حال زایمان انجام دهد.
3. از داروهای یوتروتونیک جهت کنترل خونریزی پس از زایمان در بالین مادر به درستی استفاده نمایند.
4. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات گام به گام برای تشخیص منبع خونریزی پس از زایمان را به اجرا در آورند.
5. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم جهت مدیریت مراحل 3-1 خونریزی پس از زایمان را به شکل گام به گام انجام دهند
6. در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم برای مدیریت شوک هموراژیک را گام به گام انجام دهد.
7. جواب آزمایشات درخواستی (CBC, Coagulation tests, fibrinogen...) تفسیر می کند.

#### جدول بخش های اصلی دوره :

2-4

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	آموزش / زمان به دقیقه	
								روش آموزش	زمان
1	مدیریت فعال مرحله سوم زایمان ( خروج جفت	آناتومی رحم و مجاورات آن و خون رسانی رحم فیزیولوژی مرحله سوم زایمان با اشاره به آناتومی مشخصات ظاهری جفت نرمال و مالفوماسیون های احتمالی چگونگی معاینه جفت اداره فیزیولوژیک و فعال مرحله ی سوم زایمان (ستفاده از یوتروتونیک ها در مرحله سوم زایمان... آشنایی با نحوه خارج کردن جفت با دست	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	کلاس،				نظری	180
2	مدیریت فعال مرحله سوم زایمان	آناتومی رحم و مجاورات آن و خون رسانی رحم فیزیولوژی مرحله سوم زایمان با اشاره به آناتومی مشخصات ظاهری جفت نرمال و مالفوماسیون های احتمالی چگونگی معاینه جفت اداره ی فیزیولوژیک و فعال مرحله ی سوم زایمان (ستفاده از یوتروتونیک ها در مرحله سوم زایمان... نحوه خارج کردن جفت با دست	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	Skill Lab،				عملی	300

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	آموزش / زمان به دقیقه	
								روش آموزش	زمان
3	مرحله چهارم زایمان	فیزیولوژی کنترل خونریزی پس از زایمان مدیریت دارویی/شامل عوارض دارویی و استفاده از یوتروتونیک ها در پیشگیری از خونریزی پس از زایمان و سایر عوامل فیزیولوژیک دخیل در خونریزی لزوم رعایت نکات استریل ماساژ دو دستی رحم	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	کلاس،				نظری	180
4	مرحله چهارم زایمان	فیزیولوژی کنترل خونریزی پس از زایمان مدیریت دارویی/شامل عوارض دارویی و استفاده از یوتروتونیک ها در پیشگیری از خونریزی پس از زایمان و سایر عوامل فیزیولوژیک دخیل در خونریزی لزوم رعایت نکات استریل ماساژ دو دستی رحم بر روی مولاژ	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	Skill Lab،				عملی	270
5	خونریزی پس از زایمان	تعریف، علل و تشخیص خونریزی اولیه و ثانویه و مرحله بندی خونریزی پس از زایمان 2. اسکورینگ خونریزی پس از زایمان(بر اساس معاینه بالینی، آزمایشات، سیر لیبر/عوامل خطر...) 2. اندازه گیری عینی خون از دست داده شده	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	کلاس،				نظری	180
6	خونریزی پس از زایمان	مرحله بندی خونریزی پس از زایمان 2. اسکورینگ خونریزی پس از زایمان(بر اساس معاینه بالینی، آزمایشات، سیر لیبر/عوامل خطر...) 2. اندازه گیری عینی خون از دست داده شده	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	Skill Lab،				عملی	300
7	مدیریت خونریزی پس از زایمان	مدیریت مراحل 1-3 خونریزی یافتن منشا خونریزی مدیریت دارویی ترمیم پارگی های واژن و پرینه	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	کلاس،				نظری	240
8	مدیریت خونریزی پس از زایمان	مدیریت مراحل 1-3 خونریزی یافتن منشا خونریزی مدیریت دارویی ترمیم و پارگی های واژن و پرینه	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان،	Skill Lab،				عملی	930

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	آموزش / زمان به دقیقه	
								زمان	روش آموزش
9	مدیریت فرآورده های خونی	مدیریت ترانسفوزیون خون و فرآورده های خونی ( تفسیر جواب آزمایشات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	120	نظری
10	مدیریت شوک هموراژیک	آشنایی با علایم و نشانه های شوک و طبقه بندی آن، مدیریت انفوزیون داخل رگی (مابیع درمانی)	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	240	نظری
11	مدیریت شوک هموراژیک	مواجهه با مادر با شوک هموراژیک، مدیریت انفوزیون داخل رگی (مابیع درمانی)	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	240	عملی

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	آموزش / زمان به دقیقه	
								زمان	روش آموزش
12	کارآموزی	تفسیر آزمایشات و درخواست و تجویز خون و فراورده های خونی ، فیزیولوژی مرحله سوم زایمان با اشاره به آناتومی، مشخصات ظاهری جفت نرمال و مالفوماسیون های احتمالی، چگونگی معاینه جفت، اداره ی فیزیولوژیک و فعال مرحله ی سوم زایمان (ستفاده از یوتروتونیک ها) در مرحله سوم زایمان، خارج کردن جفت با دست، فیزیولوژی کنترل خونریزی پس از زایمان ، مدیریت دارویی/شامل عوارض دارویی و استفاده از یوتروتونیک ها در پیشگیری از خونریزی پس از زایمان و سایر عوامل فیزیولوژیک دخیل در خونریزی، لزوم رعایت نکات استریل، تشخیص خونریزی اولیه و ثانویه و مرحله بندی خونریزی پس از زایمان، اسکورینگ خونریزی پس از زایمان(بر اساس معاینه بالینی، آزمایشات، سیر لیبر/عوامل خطر...)، اندازه گیری عینی خون از دست داده شده، مدیریت مر احل 1-3 خونریزی، یافتن منشا خونریزی، مدیریت دارویی، بررسی و ترمیم پارگی های واژن و پرینه، علایم و نشانه های شوک و طبقه بندی آن، مدیریت انفوزیون داخل رگی (مایع درمانی).	مامایی/ بهداشت باروری، زنان و زایمان، بیهوشی،	بیمارستان،				4200	عملی

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	مواد مصرفی	آموزش / زمان به دقیقه	
								زمان	روش آموزش
جمع							نظری	عملی	
							1140	6240	

3-4 روش ارزیابی پایان دوره مهارت آموزان : آزمون کتبی|OSCE|Logbook|Observation

1-3-4 شیوه ارزیابی مهارت آموزان دوره را توضیح دهید :

3. مهارت مدیریت خروج باقیمانده جفت (کوراژ)

4-4 منابع آموزشی :  
 • World health organization. WHO guidelines for the management of postpartum haemorrhage and  
 - <https://gh.bmj.com/content/4/2/e001466>

5-4 فهرست مهارت های تکنیکی (پروسیجرال) و غیر تکنیکی مهارت آموزان:

کل دفعات	دفعات انجام مستقل	دفعات کمک در انجام	دفعات مشاهده	عنوان مهارت
5	2	2	1	ارزیابی مادر (شرح حال، آزمایشات....) و ریسک اسکورینگ مادر
24	20	2	2	مدیریت مرحله سوم زایمان (خروج جفت)
24	20	2	2	مدیریت مرحله چهارم زایمان (از خروج جفت تا 2 ساعت پس از زایمان)
24	20	2	2	تعیین میزان خون از دست رفته
4	0	2	2	ماساژ دو دستی رحم روی مولاژ
4	0	2	2	خروج دستی جفت بر روی مولاژ
5	1	2	2	بررسی و ترمیم پارگی پرینه و واژن
6	2	2	2	بررسی پارگی سرویکس
6	2	2	2	مدیریت موارد 1-3 خونریزی پس از زایمان
4	1	2	1	مدیریت و انجام گام های شوک همورازیک
5	2	2	1	مدیریت ترانسفوزیون خون

کل دفعات	دفعات انجام مستقل	دفعات کمک در انجام	دفعات مشاهده	عنوان مهارت
3	2	0	1	تفسیر آزمایشات و درخواست و تجویز خون و فراورده های خونی

### استاندارد پنجم : طول مدت دوره

1-5 مدت برگزاری دوره :

ساعت : 123

روز : از 40 تا : 80

ماه : از 2 تا : 4

### استاندارد ششم: شهریه دوره

1-6 شهریه دوره : 40000000 ریال

2-6 معادل ربالی 1000 یورو برای مهارت آموزان خارجی

### استاندارد هفتم :

1-7 گواهینامه پایان دوره :

مهارت آموز قادر خواهد بود:

- بر اساس شرح حال، معاینات بالینی و سیر زایمان "ریسک اسکورینک" خونریزی پس از زایمان را بدرستی انجام دهد
- اقدامات لازم در مدیریت فعال مرحله سوم زایمان را در بالین مادر در حال زایمان انجام دهند
- از داروهای یوتروتونیک جهت کنترل خونریزی پس از زایمان در بالین مادر به درستی استفاده نمایند.
- در بالین مادر در حال زایمان اقدامات گام به گام برای تشخیص منبع خونریزی پس از زایمان را به اجرا در آورند
- در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم جهت مدیریت مراحل 3-1 خونریزی پس از زایمان را به شکل گام به گام انجام دهند
- در بالین مادر در حال زایمان اقدامات لازم برای مدیریت شوک هموراژیک را گام به گام انجام دهد.

2-7 اعتبار گواهینامه 5 سال